

Hat öreg néni ül a sétatér padján. Csaknem fél ezredév, ha összeadjuk az életkorukat. Egyik közülük a középén újságot tart kezében, szemében okuláré, olvas. Ő felolvasónő. Roppantul figyelnek rá a többiek. Csóválják fejüket, hümmögnek, sóhajtanak. Valami családi tragédiáról, válásról szól az újságcikk. Nem tudjuk pontosan, mi az, csak halljuk, amint az egyik néni mély meggyőződéssel ezt mondja:

- Rosszak a férfiak.
- Rosszak – hagyják helyben a többiek.
- Olyan ez a hat néni, mint a görög tragédiákban a kar.

1935. július 12., péntek, 6. old.

Csöndélet a villamoson

Avillamosban jól öltözött úr ül a nyitott ablaknál. Se mellette, se szemközt vele nincs senki. Kevesen vannak a kocsiban, s ő nyilván teljesen megfeledezett arról, hogy nincs egyedül. Apró mozdulatokat tesz a kezével, mintha vele szemközt ülő képzelte útitársának magyarázna. Mozdulatai egyre szélesebbek, egyre hevesebbek, egyre kifejezőbbek lesznek, már fejével, arcával, kezével is beszél, anélkül, hogy egyetlen hangot hallatna. Képzelt útitársát, aki nyilván nő, kéri valamire mozdulataival, rábeszéli valamire, biztatja, vigasztalja, megnyugtatója. Egész történet zajlik le ott előttünk, hangtalanul.

Egyik megállónál csinos fiatal hölgy száll fel, s leül a kézzel-lábbal beszélő úrral szemben. Az egy pillanatig bambán nézi a nőt, mintha kábulatból ébredne, aztán elszégyelli magát, körülnéz a kocsiban, zavartan feláll és kimegy.

Az jut eszünkbe, hogy mily ritkán vagyunk önfeleltek, s hogy mennyire szégyelljük, ha rajtakapnak ilyesmin. Szinte szeretnők utána kiáltani, hogy sebaj, mással is megesett már ilyesmi.

•

Este hat óra után, munkából jövet egy ember kapaszkodik fel a villamosra. Kábító, fülledt meleg van, nők, férfiak nyögnek, sóhajtoznak, jajgatnak a melegtől. A kisszakasz kis szakasza tömve van utassal. Gyűlölettel tekintenek az újonnan érkezőkre, s legszívesebben lehajigálnák őket a lépcsőn. Most azonban mindenki tisztelettel húzódik még összébb, s a vezető is segítségére siet az érkezőnek. Sánta ember, mankó van a hóna alatt. Jó időbe telik, amíg az első lépcsőre feljut, szegény. Csakhogy nem csupán mankója van, van egy kétélű, hatalmas fűrésze, egy ásója meg egy kapája is. Ezeket mind felhossa a kocsiba. Egyszerre jókora üres tér támad körülötte. Néma tisztelettel tekintenek az érkezőre. Többen le is szállnak, csakhogy helyet adjanak neki. Csupán egy szót kellene szólnia, egy mozdulatot tennie, s az egész kocsi kiürülne, átengednék neki az összes helyeket. Ez az ember maga volt a gyöngesség, s maga volt az erő is, egy személyben. Sajnálták testi hibájáért, s félték éles szerszámaitól. Az emberi érvényesülés minden eszköze birtokában volt. Jó helyet a zsúfolt kocsiban mindenestre sikerült szereznie.

•

Szombat éjjel fiatal lány lép fel a villamos első tornácára, a vezető mellé. Üggyel-bajjal bedobja az érmét a perselybe, s közben féltő gonddal ügyel, nehogy meggyűrődjék az újonnan készült szép, női fátyolruha, melyet fogásra akasztva visz a kezében. Női ruhaszalomból viszi a ruhát, megrendelőjének. Siet, mert attól tart, hogy a késedelem alatt a hölgy esetleg lemarad szombat esti szórakozásáról. A kislány vigyáz a ruhára, félti minden félszállótól. A vezető végül is megszanja, elveszi kezéből a ruhát, felakasztja maga mellé az ablakra. A ruha ott lóg, ott himbálózik a kocsiban teljes pompájában, kipeckelt, buggyos ujjával, habosan, hosszan, mint valami testetlen álom. Egyszerre azonban azt látjuk, hogy a kocsi minden nőutasa a varázsa alá kerül, s nyugtalankodni kezd. A nők lassan kiszivárognak a kocsi belsejéből is, s mint pillék a fényt, úgy veszik körül a ruhát. Megfogják, körültapogatják, méricskélrik arasszal, nézegetik. A ruha általános sikert arat. Néhányan irónt, papírt kapnak elő, s hevenyészve rajzolgatni kezdenek. Bizonyos, hogy rövid néhány nap múlva egész csomó hasonló ruha

készül majd el ennek az egynek a mintájára. A divatbemutatók izgalma lebegett a kisszakaszban.

•

Fiatal anya száll fel a villamosba. Utána négy-ötéves kislánya jön be, a gyermek után pedig egy dajka. A fiatalasszony körülnéz a tele kocsiban, s élelmes tekintettel felfedez még valahol egy helyet. Gyorsan elfoglalja, leül. A kislány ott áll a tömegben, lógó karral, árván.

– Hát én hol fogok leülni? – tör ki most kétségbeesetten a kislányból.

Szemében már könnyek csillognak.

Az anya elmosolyodik, s csak ennyit mond halkán:

– Anyuka ölében.

– Az nagyon jó lesz – mosolyog könnyei közt a gyerek.

Mindenki mosolyog.

Hát persze, hogy jó lesz, hát persze, hogy nagyon jó lesz, hát persze, hogy a legjobb lesz. Ennél jobb már nem is lehetne. A világ legjobb helyét ő kapta, anyuka ölében.

1935. július 25., csütörtök, 8. old.

Körkép

Bérház a körúton. Kevés lakó, szegény emberek. Legfőleg szombat-vasárnap maradoznak el egy kicsit, akkor is sietnek haza, zárás előtt. A házfelügyelőnek kevés jövedelme akadt. Nyugodtan alhatott egész éjjel. Van azonban neki egy szép, patkányfogó kutya. Valamelyik este, amikor bezárta a kaput, a kutya véletlenül künn rekedt az utcán. Félórával kapuzárás után csöngetés verte fel első álmából a házmestert. Csodálkozva cammogott kaput nyitni. Egy idegen fiatalember állt ott, s zavartan dadogta, hogy a szegény kutya annyira nyűszített a kapu előtt, megszánta, azért